

Posudek školitele na magisterskou diplomovou práci **Jitky Šafránkové:**
"Nástin vývoje dvou postglaciálních jezer na Třeboňsku na základě analýzy rostlinných makrozbytků"

Základem paleobotanických prací obvykle bývají rozsáhlé soubory dat získané determinací rostlinných zbytků ve stratifikovaných profilech organickými sedimenty. Klíčová je v této souvislosti zejména počáteční volba vhodných modelových lokalit. Organické sedimenty totiž vznikaly v různou dobu, v různém prostředí a dynamika jejich utváření mohla být dost složitá. Po společné diskusi jsme za materiál k práci zvolili dvě lokality na Třeboňsku, které jsme považovali za mimořádně vhodné vzhledem ke zvolenému tématu. Jsou to dvě bývalá jezera, o jejichž existenci víme z původních výzkumů RNDr. Vlasty Jankovské - "Velanská cesta" při samém jižním okraji Třeboňské pánve a "Švarcenberk" při jejím okraji severním. Druhou zmíněnou lokalitou jsem se zabýval v rámci disertační práce a z této činnosti zůstalo zatím nezhodnoceno množství makrozbytkových dat. Jejich interpretace se stala jedním z cílů předkládané magisterské práce. Cílem hlavním však bylo získání, zpracování a interpretace původních dat z rašeliniště "Velanská cesta". Rostlinné makrozbytky autorka dokázala získat celkem ze 115-ti úrovní ručně kopané sondy na této lokalitě. Při takovém množství vzorků jde o činnost vyžadující značnou trpělivost. Determinaci všech nalezených zbytků provedla autorka rovněž velmi pečlivě - nezalekla se ani obtížných rodů jako jsou rdesty (*Potamogeton*) a ostřice (*Carex*). Odpor při determinaci kladly zejména oospory parožnatek (*Chara* a *Nitella*), v pozdnoglaciální části profilu přítomné v obrovském množství, na jejichž druhové určení bylo nakonec nutno rezignovat. Obě modelové lokality autorka srovnává v samostatné kapitole v rámci oddílu "Diskuse".

Na základě získaných výsledků se rostlinné makrozbytky ukazují být citlivým indikátorem parametrů prostředí - živinových poměrů, teploty vody a světelného požitku. Zdá se, že citlivost indikace v některých směrech dokonce předčí výpovědní hodnotu pylové analýzy. Přes odlišné limnologické podmínky (hloubku, různé parametry povodí) měla obě jezera v průběhu pozdního glaciálu podobnou vegetaci a s nástupem teplého holocénu alespoň zpočátku také srovnatelný vegetační vývoj. Očividně zde hrálo dominantní roli jednotící klimatické omezení (*constraints*). Vývoj vegetace obou jezer zpočátku shodně směřuje od vegetace oligo- až mezotrofních vod k vegetaci minerotrofních rašelinišť. Ke konci staršího holocénu se vývoj obou lokalit začíná nápadně rozcházet. V případě mnohem hlubšího jezera "Švarcenberk", které se zcela zazemnilo až v průběhu středního holocénu, se navíc vyskytlo mezistádium eutrofních vod s hojnou vegetací plovoucích a submerzních makrofyt. Závěrečným stádiem dlouhodobé sukcese je v případě bývalého jezera "Švarcenberk" oligotrofní rašeliniště lemované porosty olšin. V případě zazemněného jezera "Velanská cesta" je to mozaika podmáčených smrčín, březin a rašelinného boru, v managementem pozměněné podobě dochovaná *de-facto* dodnes.

V nikdy nezaledněných nížinách střední Evropy, tzv. extraglaciální zóně, se nachází jen málo přirozených jezer (odhlédneme-li od slepých říčních ramen). Není proto divu, že výzkumů dlouhodobé vegetační sukcese na takových jezerech a z nich odvozených rašelinných mokřadech je zatím jako šafránu (*Šafránku*). Běžnější jsou paleoekologické výzkumy mnohem početnějších jezer glaciálních - ať už horských, nebo vzniklých po ústupu kontinentálních ledovců. V takových situacích bývá obvykle k dispozici velké množství erodovaného materiálu a s ním i dostupných živin. Následkem toho mají glaciální jezera zcela odlišnou sedimentační a dlouhodobě-vegetační dynamiku. *Jitka Šafránková* se tedy ve své magisterské práci zabývala poměrně perspektivním tématem. V kombinaci s kvalitním

provedením, věrohodnými výsledky a značnou investicí do radiokarbonového datování jistě nebude problém publikovat výsledky v kvalitním odborném časopise, což rozhodně doporučuji k uvážení.

Jako školitel jsem do průběhu práce zasahoval zřídka, téměř výhradně jen občasnými e-mailovými konzultacemi. Musím proto ocenit samostatnost a cílevědomost diplomantky. Tyto její vlastnosti nakonec vedly k nesporně kvalitním výsledkům. Významnou pomocí bylo jistě i prostředí fakulty a kolegů studentů. Pokud je mi známo, tak trvalým stimulem pro úspěšný průběh práce byla zejména činnost kolegů Kateřiny a Jana Novákových - jejich všestranná podpora po stránce organizační, finanční (s podporou grantu GA AV ČR) a jistě i morální.

V Praze dne 27. 1. 2006

Petr Pokorný, školitel.